

Практична робота

Тема: Податок з доходів фізичних осіб

Мета : Набути практичні навички розрахунків податку з доходів фізичних осіб, заробітної плати, утримання із заробітної плати

Хід роботи:

1. Згідно відомості нарахованої заробітної плати розрахувати ФОП
2. Зробити нарахування на ФОП до загальнодержавних цільових фондів (ЄСВ)
3. Зробити розрахунок утримань із заробітної плати до загальнодержавних цільових фондів (ЄСВ)
4. Визначити загальну суму надходжень до цільових фондів від вашого підприємства.
5. Розрахунки виконати частково у відомості розрахунку заробітної плати.

Вихідні дані: Кількість відпрацьованих днів за місяць (при нормі 23 робочих дня)

№вар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
№ роб												
1	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	23	22
2	23	23	23	19	23	22	23	22	23	23	22	23
3	23	23	20	17	23	20	18	23	23	22	22	19
4	20	23	19	23	20	19	23	20	23	19	21	12
5	15	17	23	22	23	19	23	19	23	18	21	17
6	23	22	21	20	19	18	17	16	23	22	21	20
7	16	17	18	19	20	21	22	23	18	19	20	21

Продовження таблиці

№ Вар	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
№ роб												
1	21	15	17	23	22	23	19	23	19	23	18	21
2	20	20	23	19	23	20	19	23	20	23	19	21
3	20	23	23	20	17	23	20	18	23	23	22	22
4	19	23	23	23	19	23	22	23	22	23	23	22
5	19	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	23
6	23	22	21	20	19	18	17	16	23	22	21	20
7	20	19	18	17	16	15	23	22	21	20	19	18

Розрахунок відомості здійснюється в такому порядку:

1. Кількість відпрацьованих робітниками днів вибрати із вихідних даних і записати в графу 4.
2. Кількість відпрацьованих годин визначається з розрахунку 8-годинного робочого дня помноженого на кількість відпрацьованих днів ($гр5 = гр4 * 8$)
3. Годинна тарифна ставка (гр. 7) розраховується так: (Оклад / Нормативну кількість днів)/тривалість робочого дня.
4. Нарахована заробітна плата розраховується шляхом множення відпрацьованих годин на годинну тарифну ставку ($гр8 = гр5 * гр.7$)
5. Відрахування до (ЄСВ)- 3,6% від нарахованої заробітної плати
5. Заробітна плата для розрахунку податку з доходів фізичних осіб розраховується як різниця нарахованої зарплати і відрахувань до ЄСВ та соціальної пільги ($гр11 = гр8 - гр9 - гр10$)
6. Нарахувати податок з доходів фізичних осіб - 15% із заробітної плати для розрахунку ПДФО (гр.. 12)
7. Розрахувати заробітну плату до видачі ($гр..13 = гр..11-гр.12$)
8. Розрахувати ФОП як суму **нарахованої заробітної плати всіх працівників.**
9. Зробити нарахування на ФОП згідно п. 2 завдання
10. Визначити суму, яка надійде до цільових фондів

Питання до заліку:

1. Дати визначення:
 - основної заробітної плати
 - додаткової заробітної плати
 - номінальної з/п
 - реальної з/п
2. Які існують форми оплати праці?
3. В яких розмірах здійснюються утримання із з/п і куди вони надходять?
4. В яких розмірах здійснюється нарахування на ФОП і куди вони надходять?
5. Як нараховується податок з доходів фізичних осіб?
6. Яким чином розраховується заробітна плата до видачі?

Відомість розрахунку заробітної плати керівників, спеціалістів, та допоміжного персоналу

ПП «_____»

№ п/п	ПІБ	Посада	Відпр. днів	Відпр. годин	Оклад	Год. Тариф. ставка	Нарах. Зар. плата	ЄСВ 3,6%	Соц. пільга	Зар. Плата для розр. ПДФО	Податз доходфіз. осіб	Зар. Плата До видачі
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1		директор			6000							
2		Гол.бух			4500							
3		економіст			3000							
4		секретар			1200							
5		Програміст			4000							
6		водій			2500							
7		Прибиральниця			1073							
Всього	х	х	х	х	х	х						

Назва ПП

Відомість розрахунку заробітної плати керівників, спеціалістів, та допоміжного персоналу
ПП « _____ »

№ п/п	ПІБ	Посада	Відпр. днів	Відпр. годин	Оклад	Год. Тариф. ставка	Нарах. Зар. плата	ЄСВ 3,6%	Соц. пільга	Зар. Плата для розр. ПДФО	Податз доходфіз. осіб	Зар. Плата До видачі
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1		директор			6000							
2		Гол.бух			4500							
3		економіст			3000							
4		секретар			1200							
5		Програміст			4000							
6		водій			2500							
7		Прибиральниця			1147							
Всього	х	х	х	х	х	х						

Індивідуальна робота

Визначення фінансових результатів діяльності підприємства.

Завдання:

1. Розрахувати за наведеними в таблиці даними по кожному окремо взятому виробу щоквартально:

- виручку від реалізації продукції;
- собівартість реалізованої продукції;
- прибуток від реалізації продукції;
- рентабельність виробу (продукції).

2. Визначити, який обсяг продукції необхідно реалізувати в ІУ кварталі, щоб збільшити прибуток на 15 % порівняно з ІІІ кварталом. Для цього необхідно визначити додатковий приріст продукції в ІУ кв. в порівнянні з ІІІ кв. за формулою:

$$Q_{п} = \frac{Pr}{Ц - С}$$

Де $Pr = Pr_{ІІІкв} * (p / 100)$

p – відсоток збільшення прибутку в ІУ кв.

$Ц$ – ціна одиниці продукції;

$С$ – собівартість одиниці продукції.

$Q_{п}$ - показує, скільки необхідно додатково виробити і реалізувати продукції для збільшення прибутку в ІУ кв.

3. Визначити річний показник рентабельності виробу і рентабельності виробництва, якщо відомо що середньорічна вартість: основних фондів – $145 * K$ тис. грн. , оборотних коштів – 20,5 тис. грн.

Для виконання індивідуального завдання обсяг реалізованої продукції та собівартість одиниці продукції, що наведені в роботі необхідно помножити на спеціальний коефіцієнт, який визначається за формулою:

$$K = 1 + 0, N$$

Де N - порядковий номер за списком журналу.

Наприклад: номер по журналу 18, тоді:

$$K = 1 + 0,18 = 1,18$$

Якщо номер по журналу 5 то

$$K = 1 + 0,05 = 1,05$$

Розв'язання:

1. Визначаємо виручку від реалізації виробу А.

$$ВРА_{Iкв} = 0,75 * 7000 / 0,9 = 5833,33 \text{ грн.}$$

$$ВРА_{IIкв} = 0,75 * 6200 / 0,9 = 5166,67 \text{ грн.}$$

$$ВРА_{IIIкв} = 0,75 * 7200 / 0,9 = 6000,00 \text{ грн.}$$

2. Розраховуємо собівартість реалізованого виробу А.

$$СВА_{Iкв} = 0,63 * 7000 / 0,9 = 4900,00 \text{ грн.}$$

$$СВА_{IIкв} = 0,63 * 6200 / 0,9 = 4340,00 \text{ грн.}$$

$$СВА_{IIIкв} = 0,63 * 7200 / 0,9 = 5040,00 \text{ грн.}$$

3. Розраховуємо прибуток від реалізації виробу А.

$$ПРА_{Iкв} = 5833,33 - 4900,00 = 933,33 \text{ грн.}$$

$$ПРА_{IIкв} = 5166,67 - 4340,00 = 826,67 \text{ грн.}$$

$$ПРА_{IIIкв} = 6000,00 - 5040,00 = 960,00 \text{ грн.}$$

4. Визначаємо обсяг продукції для реалізації у ІУ кварталі для отримання прибутку на 15% більше ніж у ІІІ кварталі.

$$Q_{II} = (960 * 0,15) / (0,75 - 0,63) = 1200 \text{ кг.}$$

Тобто, необхідно додатково виробити і реалізувати продукції на 1200 кг. більше ніж у ІІІ кварталі, а це складатиме $7200 + 1200 = 8400$ кг продукції або 84 тони.

5. Визначаємо виручку, собівартість і прибуток для ІУ кварталу.

$$ВРА_{IУкв} = 0,75 * 8400 / 0,9 = 7000,00 \text{ грн.}$$

$$СВА_{IУкв} = 0,63 * 8400 / 0,9 = 5880,00 \text{ грн.}$$

$$ПРА_{IУкв} = 7000,00 - 5880,00 = 1120,00 \text{ грн.}$$

6. Розраховуємо рентабельність продукції А.

$$R_{AIкв} = 933,33 / 4900 * 100 = 19,0\%$$

$$R_{AIIкв} = 826,67 / 4340 * 100 = 19,0\%$$

$$R_{AIIIкв} = 960 / 5040 * 100 = 19,0\%$$

$$R_{AIУкв} = 1120 / 5880 * 100 = 19,0\%$$

Практична робота

Тема : Оборотні засоби підприємства

Мета: Набути навички розрахунку показників ефективності використання оборотних засобів.

Методичне забезпечення: Методичні вказівки до виконання роботи, калькулятори

Методичні вказівки:

До показників використання оборотних засобів на підприємстві належать коефіцієнт оборотності оборотних засобів, фондомісткість, період обороту оборотних засобів, коефіцієнт збереження, рентабельність оборотних засобів.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів визначає кількість оборотів, які можуть зробити оборотні засоби за певний розрахунковий період (найчастіше рік), і показує, який обсяг реалізованої продукції припадає на 1 грн вартості оборотних засобів. Обчислюється цей показник за формулою

$$K_{об} = \frac{Q}{C_{о.з.сер}},$$

де Q — річний обсяг реалізованої продукції;

$C_{о.з.сер}$ — середньорічна вартість оборотних засобів.

Фондомісткість показує, яка вартість оборотних засобів припадає на 1 грн вартості реалізованої продукції:

$$\Phi_{м.об} = \frac{C_{о.з.сер}}{Q}.$$

Коефіцієнт збереження оборотних засобів характеризує ефективність використання оборотних засобів:

$$K_{зб} = \frac{C_{о.з.сер}}{H_{о.з.}}$$

Період обороту оборотних засобів показує, скільки днів триває один оборот оборотних засобів

$$T_{об} = \frac{360}{K_{об}}.$$

Рентабельність оборотних засобів характеризує ефективність використання оборотних засобів і є відношенням балансового прибутку підприємства ($\Pi_{бал}$) до його середньорічного залишку оборотних засобів:

$$R_{оз} = \frac{\Pi_{бал}}{C_{о.з.сер}^p}.$$

Середньомісячний залишок оборотних засобів обчислюється за формулою

$$C_{o.z.сep}^M = \frac{C_{поч} + C_{кін}}{2},$$

де $C_{поч}$, $C_{кін}$ — залишок оборотних засобів відповідно на початок і кінець місяця.

Середньорічний залишок оборотних засобів обчислюється за формулою

$$C_{o.z.сep}^P = \frac{C_1^M + C_2^M + \dots + C_{12}^M}{12},$$

Абсолютне вивільнення оборотних засобів виникає тоді, коли фактична потреба в них менша від планової. Вона визначається як різниця між плановою потребою у базовому періоді і фактичною сумою середніх залишків нормованих оборотних засобів. Відносне вивільнення або додаткове залучення оборотних засобів за розрахунковий період обчислюється за формулою

Абсолютне вивільнення оборотних засобів виникає тоді, коли фактична потреба в них менша від планової. Вона визначається як різниця між плановою потребою у базовому періоді і фактичною сумою середніх залишків нормованих оборотних засобів. Відносне вивільнення або додаткове залучення оборотних засобів за розрахунковий період обчислюється за формулою

$$\pm \Delta C_{o.z.} = \frac{Q}{360} (T_{звіт} - T_{баз}),$$

де Q — річний обсяг реалізації продукції; $T_{звіт}$, $T_{баз}$ — тривалість обороту оборотних засобів у році відповідно звітному та плановому (базовому).

Завдання:

Задача 1

Протягом звітного року підприємство виготовило і реалізувало товарної продукції на суму $900 \cdot K$ тис. грн. Середньорічний залишок обігових коштів — $180 \cdot K$ тис. грн. У плановому році обсяг реалізованої продукції має збільшитися на 6,5 %. Крім того, розроблено економіко-організаційні заходи підвищення ефективності виробництва, які уможливають скорочення тривалості обороту обігових коштів на 8 днів. Розрахувати показники оборотності обігових коштів у звітному і плановому роках, а також рентабельність оборотних коштів у звітному та плановому роках, якщо рентабельність продукції у звітному році становила 20 %, а у плановому становитиме 25 %.

Задача 2.

Встановити абсолютне вивільнення (залучення) оборотних засобів підприємства, якщо сума оборотних засобів у звітному році становила 340 тис. грн, а обсяг реалізованої продукції — 5,8 млн грн. У плановому році

обсяг випуску продукції має збільшитися на 15 %, а тривалість обороту оборотних засобів скоротитися на 3 дні.

Задача 3

За даними таблиці визначити натуральний і вартісний нормативи оборотних засобів у виробничих запасах сировини, яка споживається підприємством. Сировину постачають три постачальники. На підготовку сировини до використання у виробничому процесі потрібно витратити 4 дні, на транспортування її до підприємства — 2 дні. Добова потреба виробництва у сировині — 8 т. Ціна 1 т сировини — $1450 \cdot K$ грн.

Постачальник	Обсяг поставок, т	Інтервал між поставками, днів
1	$15 \cdot K$	18
2	$30 \cdot K$	26
3	$52 \cdot K$	45

Контрольні питання

1. Що таке оборотні кошти і як вони класифікуються?
2. Поясніть сутність кругообігу оборотних коштів.
3. Які складові частини нормованих і ненормованих оборотних фондів?
4. Назвіть можливі джерела формування оборотних коштів.
5. Які основні показники використання оборотних коштів?

Література

- 1.Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Економіка підприємств, Львів: Сполох,1999
2. Лобанов Н.Я. Экономика, организация и планирование на предприятиях горнорудной промышленности, Москва: Наука, 1986
- 3.Економіка підприємства: Підручник /За заг.ред. С.Ф. По кропивного.- Вид. 2-ге, перероблене та доповнене – К.:КНЕУ,2001
4. Ревазов М.А. Маляров Ю.А. Экономика, организация производства и планирование на открытых горных работах ,М.:Недра, 1989

Практична робота

Тема: Визначення планової чисельності окремих категорій персоналу.

Мета: Набути навички визначення показників наявності та руху персоналу підприємства.

Методичне забезпечення: Методичні вказівки до виконання роботи, калькулятори

Хід роботи:

Чисельність персоналу протягом часу не залишається постійною за рахунок її зміни внаслідок найму та звільнення працівників. З метою обліку наявності та руху персоналу вводиться поняття облікової, середньооблікової та явочної чисельності працюючих.

Облікова чисельність охоплює всіх постійних, тимчасових і сезонних працівників, прийнятих на роботу на термін понад один день, незалежно від того, знаходяться вони на роботі, у відпустці, відрядженні, звільнені від праці через хворобу чи інші обставини.

Середньооблікова чисельність за певний період визначається як сума щоденної облікової чисельності, віднесена до кількості днів розрахункового періоду.

Явочна чисельність свідчить про те яка кількість працюючих фактично стала до роботи.

Планову чисельність робітничої категорії підприємства можна визначити кількома методами:

1) за трудомісткістю виробничої програми:

$$Ч = \frac{T_{\text{сум}}}{Фд * Кв.н}$$

Де $T_{\text{сум}}$ – сумарна трудомісткість виробничої програми, норма-годин;
 $Фд$ - дійсний фонд часу роботи одного працівника, год;
 $Кв.н.$ – коефіцієнт виконання норм виробітку;

2) за нормами обслуговування

$$Ч = \frac{n * Z_m * k_{я.о.}}{N_o}$$

Де n - загальна кількість одиниць устаткування, що обслуговуються;

Зм – добова кількість змін роботи устаткування;
Кя.о.- коефіцієнт переведення явочної чисельності в облікову;
Но – норма обслуговування устаткування.

Коефіцієнт переведення явочної чисельності в облікову можна розрахувати так:

$$К\ я.о. = \frac{\Phi\text{Ч}_н}{\Phi\text{Ч}_р}$$

Де $\Phi\text{Ч}_н$ – фонд робочого часу номінальний;
 $\Phi\text{Ч}_р$ - фонд робочого часу реальний.

3) за нормами виробітку

$$\text{Ч} = \frac{N}{\Phi\text{д} * \text{Кв.н.} * \text{Нвир}}$$

Де Нвир – годинна норма виробітку одного працівника, натуральних одиниць;

N- планова кількість виробів.

Чисельність керівників, спеціалістів і службовців визначають на основі затвердженого на підприємстві штатного розпису.

Завдання:

Завдання 1

Підприємство почало працювати з 17 травня. Чисельність працівників за списком становила згідно даних Додатку 1. Визначити середньооблікову чисельність працівників: 1) у травні; 2) у II кварталі; 3) за рік.

Завдання 2

У цеху встановлено устаткування. Норма обслуговування устаткування на одного наладчика, кількість змін та фонд планового часу одного працюючого наведено у Додатку 2. Визначити планову чисельність обслуговуючих працівників.

Завдання 3

У звітному році трудомісткість виробничої програми підприємства становила див. Додаток 3. Передбачається, що в наступному році через ускладнення продукції загальна трудомісткість збільшиться на 8%. У звітному році річний плановий фонд часу одного робітника становив 2000 нормо-годин. Очікується, що наступного року він збільшиться на див. додаток 3. Виконання норми виробітку кожним працівником утримається на рівні відсотків наведених у додатку. Як зміниться рівень чисельності виробничого персоналу у плановому році?

Контрольні питання

- 1 Класифікація персоналу підприємства.
- 2 Які показники використовують для обліку наявності та руху персоналу?
- 3 Які використовують методи визначення планової чисельності робітників?

Література

1. Лобанов Н.Я. Экономика, организация и планирование на предприятиях горнорудной промышленности, Москва: Наука, 1986
2. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства, К., 2005
3. Ревазов М.А. Маляров Ю.А. Экономика, организация производства и планирование на открытых горных работах ,М,:Недра, 1989

Вихідні дані

№ варіанту	Чисельність працівників за списком (осіб)					
	17.05	18.05	19.05	20.05	з 21.05 по 31.05	з 01.06 по 31.12
1	300	330	350	360	380	400
2	420	455	462	473	480	500
3	350	360	365	368	370	395
4	157	169	175	183	190	205
5	253	260	270	280	291	305
6	456	460	467	480	492	500
7	201	230	236	246	260	280
8	132	150	156	140	147	163
9	300	320	340	360	370	390
10	150	160	170	163	182	195
11	220	230	250	260	265	281
12	260	255	235	250	260	279
13	450	485	496	502	520	523
14	520	517	526	534	550	568
15	247	250	255	265	270	290
16	317	320	324	310	365	370
17	390	395	400	405	409	420
18	259	268	275	279	286	300
19	431	440	446	457	465	480
20	85	90	99	107	100	115
21	196	200	220	210	240	250
22	240	250	260	274	285	290
23	280	285	290	296	300	307
24	324	325	328	330	325	339
25	163	165	168	170	195	202
26	195	205	210	213	218	240
27	148	150	159	167	185	190
28	74	85	96	102	110	130
29	100	120	130	140	155	170
30	125	135	140	146	156	168

Вихідні дані

№ варіанту	Одиниць устаткування, шт.	Норма обслуговування, шт.	Безперервних змін	Річний плановий фонд часу, днів
1	15	3	3	230
2	20	5	2	232
3	21	3	3	235
4	24	6	2	232
5	25	5	2	235
6	22	2	3	235
7	35	7	3	240
8	27	3	3	230
9	18	3	3	232
10	40	4	3	231
11	30	3	3	242
12	100	20	3	242
13	56	4	3	250
14	70	5	2	246
15	80	10	2	251
16	120	10	3	250
17	25	5	3	254
18	65	5	3	240
19	55	5	2	236
20	88	4	2	242
21	100	10	2	253
22	60	3	3	245
23	85	5	3	230
24	66	6	2	236
25	121	11	2	250
26	90	9	2	236
27	50	10	2	240
28	150	10	2	250
29	65	5	3	234
30	78	9	3	246

Вихідні дані

№ варіанту	Трудомісткість виробничої програми, нормо-год.	Зміна планового часу, % (+)	Виконання норм виробітку одним працівником, %
1	1778000	2	110
2	1854000	5	120
3	1254000	10	114
4	1465000	12	105
5	2113000	4	102
6	1456000	6	100
7	2312000	12	107
8	1954000	11	106
9	1862000	8	114
10	1236000	9	120
11	5231000	5	118
12	2365000	7	106
13	2154000	15	103
14	1523000	20	108
15	1852000	3	116
16	1674000	5	118
17	1958000	9	119
18	1630000	7	105
19	1489000	13	104
20	4120000	12	109
21	2300000	6	110
22	2650000	8	115
23	1298000	3	103
24	3521000	2	106
25	3961000	4	109
26	2589000	6	107
27	1694000	14	115
28	2593000	16	118
29	1876000	15	111
30	2189000	17	112

Практична робота

Тема: Продуктивність праці.

Мета: Набути навички визначення рівня та підвищення продуктивності праці, трудомісткості.

Методичне забезпечення: Методичні вказівки до виконання роботи, калькулятори

Методичні вказівки:

Продуктивність праці - це показник економічної ефективності трудової діяльності працівників підприємства, який визначається як відношення обсягу виробленої продукції (послуг) до витрат праці.

$$ПП = Q / T \quad (1)$$

Де Q- обсяг виробленої продукції

T – витрати праці на виробництво річного випуску продукції

Рівень продуктивності праці характеризується показником «**виробіток**», що показує, яка кількість продукції вироблена за одиницю часу.

Оберненим до виробітку є показник «**трудомісткість**», тобто

$$ТМ = T / Q \quad (2)$$

Існує три методи визначення **виробітку**: натуральний, вартісний, трудовий.

Натуральний метод передбачає ділення обсягу виробленої продукції в натуральних одиницях на кількість витраченого часу (нормо-год) .

$$V = Q / T \quad (3)$$

Вартісний метод передбачає ділення обсягу виробленої продукції (грн.) на витрати часу, які можуть бути виражені в середньообліковій чисельності працівників або у відпрацьованій ними кількості людино – днів (людино – год).

$$V = Q / СОЧ \quad (4)$$

Де СОЧ – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Трудовий метод передбачає ділення обсягу виробленої продукції у витратах робочого часу (нормо – год) на кількість працівників, які її виробляли.

$$V = Q / Ч \quad (5)$$

Де Ч – чисельність працюючих

Зростання продуктивності праці за рахунок зменшення чисельності працюючих визначається за формулою:

$$ПП = (Ч / (Ч_{вих} - Ч)) * 100 \quad (6)$$

Де Ч – економія чисельності ПВП під впливом окремих факторів , осіб;
Ч_{вих} – вихідна чисельність ПВП у розрахунковому періоді.

Хід роботи:

Завдання 1.

У звітному році випуск продукції склав $(95\,000 * K)$ грн. Середньоспискова чисельність ПВП – 28 осіб. Визначити зростання продуктивності праці в плановому періоді, якщо випуск продукції повинен збільшитися на $(15 * K)\%$ при скороченні чисельності ПВП на 3%.

Завдання 2

Плановий обсяг видобутку руди на ВАТ «КЗРК» становить $(72647,2 * K)$ тис. тон/рік. Середньоспискова чисельність робітників - 10232 особи . Кількість виходів на 1 –го робітника – 23 зміни на місяць.

ВИЗНАЧИТИ :

1. продуктивність праці робітника за зміну;
2. продуктивність праці робітника за рік;
3. трудомісткість видобутку 1000 тон руди.

Завдання 3

На ВАТ «КЗРК» у звітному році вироблено продукції на $(415 * K)$ млн. грн. при чисельності робітників 10232 особи. В плановому році передбачається збільшити обсяг продукції на 7% при скороченні чисельності робітників на 120 осіб. Розрахувати середньорічний рівень продуктивності праці в плановому періоді та його зростання в порівнянні із звітним.

УВАГА !!!

Для виконання індивідуального завдання є такі вихідні дані, які необхідно помножити на коефіцієнт K , який визначається за формулою:

$$K = 1 + 0, N$$

Де N - порядковий номер за списком журналу.

Наприклад: номер по журналу 18, тоді:

$$K = 1 + 0,18 = 1,18$$

Якщо номер по журналу 5 то

$$K = 1 + 0,05 = 1,05$$

Контрольні питання

1. Продуктивність праці та її показники.
2. Методи визначення виробітку
3. Методи планування продуктивності праці.
4. Нормування праці та його мета.
5. Норма часу і норма виробітку .
6. Правило взаємозв'язку між нормою часу та нормою виробітку.

Література

1. Лобанов Н.Я. Экономика, организация и планирование на предприятиях горнорудной промышленности, Москва: Наука, 1986
2. Економіка підприємства: Підручник /За заг.ред. С.Ф. По кропивного.- Вид. 2-ге, перероблене та доповнене – К.:КНЕУ, 2001
3. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства, К., 2005
4. Ревазов М.А. Маляров Ю.А. Экономика, организация производства и планирование на открытых горных работах ,М.:Недра, 1989

Практична робота

Тема: Розрахунок кошторису та калькуляції собівартості продукції(робіт), безбиткового обсягу виробництва .

Мета : Набути практичних навичок визначення «порогу безбитковості» і складання кошторису та калькуляції собівартості продукції.

Методичне забезпечення: Методичні вказівки до виконання роботи, калькулятори

Методичні вказівки:

Кошторис виробництва – це витрати підприємства, пов’язані з основною його діяльністю за певний період, незалежно від того, відносять їх на собівартість продукції в цьому періоді чи ні. Кошторис виробництва і собівартість не збігаються. Він складається за економічними елементами:

Таблиця 1 Кошторис виробництва

Елементи витрат	Минулий рік, грн.	Плановий рік, грн.
1. Матеріальні витрати		
2. Заробітна плата		
3. Відрахування на соц. заходи		
4. Амортизація ОФ та НА		
5. Інші операційні витрати		
6. Усього витрат на виробництво ($\sum 1 \div 5$)		
7. Витрати, які не включаються у виробничу собівартість продукції		
8. Зміна залишків витрат майбутніх періодів (приріст віднімається, зменшення додається)		
9. Зміна залишків майбутніх платежів (приріст додається, зменшення віднімається)		
10. Собівартість валової продукції		
11. Зміна залишків НЗВ (приріст віднімається, зменшення додається)		
12. Виробнича собівартість товарної продукції		
13. Комерційні витрати		
14. Повна собівартість товарної продукції		

Собівартість валової продукції (застосовується для внутрішніх потреб підприємств, на яких нестабільна величина залишків незавершеного виробництва). По валовій продукції обчислюється виробнича собівартість, а по товарній і реалізованій – повна собівартість:

$$C_{\text{вн}} = C_{\text{кв}} + Z_{\text{мл}} - (B_{\text{нвс}} + Z_{\text{вмл}}),$$

де $C_{вп}$ – собівартість валової продукції;
 $C_{кв}$ – загальна величина кошторису поточних витрат;
 $Z_{мл}$ – зміна залишків майбутніх платежів;
 $Z_{вмп}$ – зміна залишків витрат майбутніх періодів;
 $B_{нвс}$ – витрати, що не включаються у виробничу собівартість продукції.

Собівартість товарної продукції – від величини собівартості валової продукції вирахувати залишки незавершеного виробництва і додати позавиробничі витрати:

$$C_{мп} = C_{вп} - Z_{нзв} + B_{нзв},$$

де $C_{мп}$ – собівартість товарної продукції;
 $Z_{нзв}$ – зміна залишків незавершеного виробництва;
 $B_{нзв}$ – позавиробничі витрати.

Собівартість реалізованої продукції обчислюється коригуванням вартості товарної продукції на зміну залишків нереалізованої продукції:

$$C_p = C_m + (C_{с.п} - C_{с.к}) + (C_{в.п} - C_{в.к}),$$

де $C_{с.п}$, $C_{с.к}$ – собівартість залишків продукції на складі на початок і кінець розрахункового періоду;
 $C_{в.п}$, $C_{в.к}$ – собівартість залишків відвантаженої продукції на початок і кінець року, яка не перейшла у власність покупця.

Таблиця 2 Типова калькуляція продукції (робіт, послуг)

№ з/п	Статті калькуляції	План. рік	Звіт. рік
1	Сировина та матеріали		
2	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, роботи і послуги виробничого характеру сторонніх підприємств та організацій		
3	Паливо та енергія на технологічні цілі		
4	Зворотні відходи (вираховуються)		
5	Основна заробітна плата робітників		
6	Додаткова заробітна плата робітників		
7	Відрахування на соціальні заходи		
8	Витрати на утримання та експлуатацію устаткування (ВУЕУ)		
9	Загальновиробничі витрати (ЗВ)		
10	Втрати від браку		
11	Інші виробничі витрати		
12	Попутна продукція (вираховується)		
13	Виробнича собівартість (сума рядків $[(1+2+3) - 4) + (5 \div 11)] - 12$)		

Розрахунок величини критичного обсягу виробництва продукції розраховується за формулою:

$$Q_{кр} = \frac{B_{пост}}{Ц - B_{зм}}$$

де $B_{пост}$, $B_{зм}$ – відповідно постійні і питомі змінні витрати;
 $Ц$ – ціна реалізації продукції.

Хід роботи:

Завдання 1

На основі даних таблиці 3, (необхідно змінити показники базового року на величину $K = 1 + 0, N$), розрахувати для базового та планового року:

- 1) кошторис витрат на виробництво;
- 2) собівартість валової продукції;
- 3) повну собівартість товарної продукції.

Таблиця 3 Вихідні дані для розрахунків

Елементи витрат	Базовий рік, тис. грн.	Збільшення (зменшення) у плановому році, %
1. Матеріальні витрати	8587*К	+2,6
2. Заробітна плата	3564*К	+11,5
3. Відрахування на соц. заходи	Розрахувати	+11,5
4. Амортизація основних фондів і нематеріальних активів	1890	-2,0
5. Інші витрати на виробництво	1054*К	+4,3
6. Витрати, які не включаються у виробничу собівартість продукції	650	+13,2
7. Зміна залишків витрат майбутніх періодів	+275	-8,7
8. Зміна залишків майбутніх платежів	-65	-11,4
9. Зміна залишків НЗВ	+290	-35,5
10. Комерційні витрати	758*К	+7,4

Завдання 2

Підприємство виробляє продукцію одного найменування за ціною (310 *К) грн. за одиницю. Питомі змінні витрати складають (240 *К) грн., загальна сума постійних витрат – 780 тис. грн. Внаслідок зростання орендної плати загальні постійні витрати збільшаться на N%. Визначити, як збільшення суми постійних витрат вплине на величину критичного обсягу виробництва продукції.

Завдання 3

Річний обсяг видобутку руди на шахті складає 850 тис. тон. Витрати на видобуток та реалізацію руди склали (тис. грн. на 1000 тон):

Матеріали – 1725*К;

Паливо – 79

Електроенергія – 1444;

Заробітна плата – 2730*К;

Відрахування на соц. заходи – 42,5%;

Амортизаційні відрахування – 1520;

Комерційні витрати – 7% від виробничої собівартості.

Визначити виробничу собівартість випуску продукції та повну собівартість 1000 тон видобутку руди

Контрольні питання

1. Що включають витрати підприємства? Як вони класифікуються?
2. Які витрати включаються до складу собівартості продукції?
3. Розкрийте поняття і види собівартості продукції.
4. Які витрати не входять до складу собівартості?
5. Назвіть основні статті калькуляції продукції.
6. Назвіть методи калькулювання собівартості продукції.
7. Чим відрізняється кошторис виробництва від калькуляції собівартості?
8. Назвіть фактори зниження собівартості продукції та методику їх розрахунку.
9. Охарактеризуйте можливі напрямки зниження собівартості.

Література

1. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Економіка підприємств, Львів: Сполох, 1999
2. Лобанов Н.Я. Экономика, организация и планирование на предприятиях горнорудной промышленности, Москва: Наука, 1986
3. Ревазов М.А. Маляров Ю.А. Экономика, организация производства и планирование на открытых горных работах, М.:Недра, 1989

Практична робота

Тема : Розрахунок амортизаційних відрахувань

Мета: Набути навички розрахунку амортизаційних відрахувань різними методами та проаналізувати результати розрахунку.

Методичне забезпечення: Інструкція до виконання роботи, калькулятори

Хід роботи:

Методи нарахування амортизації:

Прямолінійний метод означає, що річна сума амортизації визначається як частка вартості, що амортизується, на очікуваний період використання об'єкту основних фондів.

Норма амортизації розраховується:

$$H_a = \frac{B_n - B_l}{B_n \cdot T_n} \cdot 100\%$$

де B_l – ліквідаційна вартість;

B_n – первісна (балансова) вартість основних фондів;

AB – річні амортизаційні відрахування на повне відновлення;

T_n – нормативний строк служби основних фондів.

Сума річних амортизаційних відрахувань розраховується:

$$AB = B_n \cdot H_a / 100$$

Прискорені методи нарахування амортизації.

Метод зменшення залишкової вартості :

Річна норма амортизації обчислюється за формулою:

$$H_a = \left(1 - \sqrt[T]{\frac{B_l}{B_n}}\right) \cdot 100\%$$

де T – термін корисного використання ОФ

Сума річних амортизаційних відрахувань розраховується:

$$AB = B_{зал} \cdot H_a / 100$$

Метод прискореного зменшення залишкової вартості - річна норма обчислюється виходячи з терміну корисного використання об'єкта і подвоюється.

$$H_a = 2 \frac{1}{T} \cdot 100\%$$

Сума амортизаційних відрахувань розраховується аналогічно попередньому методу.

Кумулятивний метод - річна норма амортизації визначається як добуток вартості, що амортизується, і кумулятивного коефіцієнта (k_i). Кумулятивний коефіцієнт розраховується як частка кількості років, що залишаються до кінця очікуваного терміну використання об'єкта основних засобів, на суму кількості років його корисного використання.

$$AB_i = (B_n - B_l) \cdot k_i$$

Контрольні питання

1. Класифікація основних фондів
2. Дати визначення амортизації
3. Охарактеризувати методи нарахування амортизації
4. Що таке норма амортизації?
5. Формула визначення амортизації.

Література

1. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Економіка підприємств, Львів: Сполох, 1999
2. Лобанов Н.Я. Экономика, организация и планирование на предприятиях горнорудной промышленности, Москва: Наука, 1986
3. Економіка підприємства: Підручник /За заг.ред. С.Ф. По кропивного.-Вид. 2-ге, перероблене та доповнене – К.:КНЕУ, 2001
4. Ревазов М.А. Маляров Ю.А. Экономика, организация производства и планирование на открытых горных работах, М.:Недра, 1989

Практична робота

Тема : Розрахунок балансової вартості основних фондів та показників ефективності їх використання

Мета: Набути навички розрахунку показників ефективності використання основних фондів.

Методичне забезпечення: Інструкція до виконання роботи, калькулятори

Методичні вказівки:

Основні фонди — це засоби праці, які функціонують у виробничому процесі тривалий час (понад один рік), не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, мають вартість, не меншу від встановленої державою межі, і переносять її на вартість готової продукції поступово, шляхом амортизаційних відрахувань.

Основні фонди підприємства оцінюються: залежно від моменту проведення оцінки — за **первісною** (початковою) чи **відновленою вартістю**; залежно від стану основних фондів — за **повною** або **залишковою вартістю**.

Первісна вартість - це фактична їхня вартість на момент введення в дію чи придбання.

$$V_n = Ц + З + С + Т + М, \quad (1)$$

де Ц - ціна обладнання, грн.; З - збори, мита, непрямі податки, грн., С - витрати на страхування, грн., Т - витрати на транспортування, грн., М - установку та монтаж і доведення ОФ, грн.

Залишкова вартість (Вз) в характеризує їхню вартість, іще не перенесену на вартість виготовленої продукції (виконаної роботи, наданої послуги).

$$Bz_t = V_n - \sum_{i=1}^{t-1} A, \quad (2)$$

де t - кількість років експлуатації основних фондів; A - амортизація.

Балансова вартість групи основних фондів підприємства ($BBoф$) обчислюється на початок звітнього періоду:

$$BBoф = BBo + Bноф + Bкр + Bкр + Bрек - Bв - ABo, \quad (3)$$

де BBo - балансова вартість групи основних фондів на початок періоду, що передував звітньому;

$Bноф$ - витрати на придбання нових основних фондів;

$Bкр$ - вартість здійснення капітального ремонту основних фондів;

$Bрек$ - витрати на реконструкцію виробничих приміщень і модернізацію устаткування;

$Bв$ — вартість виведених з експлуатації основних фондів протягом періоду, що передував звітньому;

AB_0 — сума амортизаційних відрахувань, нарахованих у періоді, що передував звітному.

Амортизація основних фондів — це процес перенесення авансованої раніше вартості всіх видів засобів праці на вартість продукції з метою її повного відшкодування. Для відшкодування вартості зношеної частини основних фондів кожне підприємство робить *амортизаційні відрахування*, тобто встановлює певну грошову компенсацію відповідно до розмірів фізичного спрацювання й техніко-економічного старіння.

Амортизаційні відрахування (AB) обчислюють за певними **нормами**, які характеризують щорічний розмір відрахувань у відсотках до балансової вартості основних фондів.

Основними показниками рівня використання основних фондів у цілому є **фондовіддача** (Φ_v), **фондомісткість** (Φ_m), **фондоозброєність** (Φ_o):

$$\Phi_v = \frac{Q}{BO\Phi_{cp}}; \quad (5) \quad \Phi_m = \frac{1}{\Phi_v} = \frac{BO\Phi_{cp}}{Q}; \quad (6) \quad \Phi_o = \frac{BO\Phi_{cp}}{Ч}; \quad (7)$$

$$\text{де } BO\Phi_{cp} = BO\Phi_{пр} + \frac{BO\Phi_{вв} \cdot n}{12} - \frac{BO\Phi_{вив} \cdot (12 - n)}{12}, \quad (8)$$

де Q — обсяг товарної (валової) продукції,

$Ч$ — середньоблікова чисельність персоналу,

$BO\Phi_{cp}$ — середньорічна вартість ОФ,

n — кількість місяців корисного використання групи (одиниці) ОФ.

Завдання:

Розрахувати:

1. Фондомісткість; формула (6)
2. Фондовіддачу; (5)
3. Фондоозброєність; (7)
4. Балансову вартість груп ОФ на початок кожного періоду; (3)
5. Амортизацію для кожної групи ОФ поквартально. (4)
6. Зробити аналіз отриманих результатів за показниками.

Вихідні дані до практичної роботи наведені в додатку.

Результати розрахунків балансової вартості та амортизаційних відрахувань звести в таблицю 1.

Таблиця 1. Розрахунок балансової вартості ОФ та амортизаційних відрахувань за групами.

Група ОФ	Балансова вартість основних фондів					Амортизаційні відрахування				
	01.01	01.04.	01.07.	01.10.	01.01.	Ікв	ІІкв	ІІІкв	ІУкв	Усього за рік.
III										
IV										
V										
Разом	X	X	X	X	X					

: Питання для самоконтролю

1. Виробничі фонди та їх класифікація.
2. Які існують види оцінки ОФ. Дайте їм характеристику.
3. Які існують методи нарахування амортизації?
4. Назвіть основні показники , які характеризують використання основних фондів. Дайте їм характеристику.

Вихідні дані

вар	Група ОФ	Вартість ОФ на початок року.	Вартість придбаних ОФ у травні, грн.	Вартість придбаних ОФ у жовтні, грн.	Вартість виведених ОФ у серпні, грн.	Вартість виведених ОФ у квітні, грн.	Вартість готової продукції, тис. грн.	Чисельність працівників, осіб
1	I	902665	2129	1667	1228	5506	9990	7583
	II	307373	915	1228	1246	953		
	III	138448	2361	1168	1851	1146		
2	I	947798	2342	1834	1351	6056	11189	8114
	II	322741	1007	1351	1370	1048		
	III	145370	2597	1284	2036	1261		
3	I	995188	2576	2017	1486	6662	12532	8682
	II	338878	1108	1486	1507	1153		
	III	152639	2857	1413	2239	1387		
4	I	1044948	2833	2219	1635	7328	14035	9290
	II	355822	1218	1634	1658	1268		
	III	160271	3142	1554	2463	1525		
5	I	1097195	3117	2440	1799	8061	15720	9940
	II	373613	1340	1798	1824	1395		
	III	168284	3456	1709	2710	1678		
6	I	1152055	3428	2685	1978	8867	17606	10636
	II	392294	1474	1978	2006	1534		
	III	176698	3802	1880	2981	1846		
7	I	1209657	3771	2953	2176	9754	19719	11381
	II	411909	1622	2175	2207	1688		
	III	185533	4182	2068	3279	2030		
8	I	1270140	4148	3248	2394	10729	22085	12177
	II	432504	1784	2393	2428	1857		
	III	194810	4600	2275	3606	2233		
9	I	1333647	4563	3573	2633	11802	24735	13030
	II	454130	1962	2632	2671	2042		
	III	204550	5061	2503	3967	2457		
10	I	1400330	5020	3930	2897	12982	27703	13942
	II	476836	2158	2895	2938	2246		
	III	214778	5567	2753	4364	2702		
11	I	1470346	5521	4323	3186	14280	31028	14918
	II	500678	2374	3185	3231	2471		
	III	225517	6123	3028	4800	2972		
12	I	1543864	6074	4756	3505	15708	34751	15962
	II	525712	2612	3503	3554	2718		
	III	236793	6736	3331	5280	3270		
13	I	1621057	6681	5231	3855	17279	38921	17079
	II	551997	2873	3854	3910	2990		
	III	248632	7409	3664	5808	3597		
14	I	1702110	7349	5755	4241	19007	43592	18275
	II	579597	3160	4239	4301	3289		
	III	261064	8150	4031	6389	3956		

15	I	1787215	8084	6330	4665	20908	48823	19554
	II	608577	3476	4663	4731	3618		
	III	274117	8965	4434	7028	4352		
16	I	1876576	8892	6963	5132	22999	54682	20923
	II	639006	3824	5129	5204	3980		
	III	287823	9862	4877	7731	4787		
17	I	1970405	9782	7659	5645	25299	61244	22387
	II	670956	4206	5642	5725	4378		
	III	302214	10848	5365	8504	5266		
18	I	2068925	10760	8425	6209	27829	68593	23954
	II	704504	4627	6206	6297	4816		
	III	317325	11932	5902	9354	5793		
19	I	2172371	11836	9268	6830	30611	76824	25631
	II	739729	5089	6827	6927	5297		
	III	333191	13126	6492	10290	6372		
20	I	2280990	13019	10195	7513	33673	86043	27425
	II	776716	5598	7510	7619	5827		
	III	349850	14438	7141	11319	7009		
21	I	2395039	14321	11214	8264	37040	96368	29345
	II	815551	6158	8261	8381	6410		
	III	367343	15882	7855	12451	7710		
22	I	2514791	15753	12335	9091	40744	107932	31399
	II	856329	6774	9087	9219	7050		
	III	385710	17470	8641	13696	8481		
23	I	2640531	17329	13569	10000	44818	120884	33597
	II	899145	7451	9996	10141	7756		
	III	404996	19217	9505	15065	9329		
24	I	2772557	19062	14926	11000	49300	135390	35949
	II	944103	8196	10995	11155	8531		
	III	425245	21139	10455	16572	10262		
25	I	2911185	20968	16418	12100	54230	151637	38466
	II	991308	9016	12095	12271	9384		
	III	446508	23253	11501	18229	11288		
26	I	3056744	23065	18060	13310	59653	169833	41158
	II	1040873	9917	13304	13498	10323		
	III	468833	25578	12651	20052	12417		

Практична робота

Тема: Визначення фінансових результатів діяльності підприємства

Мета: Набути навички розрахунку показників фінансових результатів діяльності підприємства, а саме виручки від реалізації, собівартості, прибутку і рентабельності.

Методичне забезпечення: Методичні вказівки до виконання роботи, калькулятори

Завдання:

1. Розрахувати за наведеними в таблиці даними по кожному окремо взятому виробу щоквартально:

- виручку від реалізації продукції;
- собівартість реалізованої продукції;
- прибуток від реалізації продукції;
- рентабельність виробу (продукції).

2. Визначити, який обсяг продукції необхідно реалізувати в ІУ кварталі, щоб збільшити прибуток на 15% порівняно з ІІІ кварталом.

Для цього необхідно визначити додатковий приріст продукції в ІУ кв. в порівнянні з ІІІ кв. за формулою:

$$Q_{п} = \frac{Pr}{Ц - С}$$

Де $Pr = Pr_{IIIкв} * (p / 100)$

p – відсоток збільшення прибутку в ІУ кв.

$Ц$ - ціна одиниці продукції;

$С$ – собівартість одиниці продукції.

$Q_{п}$ - показує, скільки необхідно додатково виробити і реалізувати продукції для збільшення прибутку в ІУ кв.

3. Визначити річний показник рентабельності виробу і рентабельності виробництва, якщо відомо що середньорічна вартість: основних фондів – 145 тис. грн. , оборотних коштів – 20,5 тис. грн.

Для виконання індивідуального завдання обсяги реалізованої продукції, що наведені в роботі необхідно помножити на спеціальний коефіцієнт, який визначається за формулою:

$$K = 1 + 0, N$$

Де N - порядковий номер за списком журналу.

Наприклад: номер по журналу 18, тоді:

$$K = 1 + 0,18 = 1,18$$

Якщо номер по журналу 5 то

$$K = 1 + 0,05 = 1,05$$

Питання для заліку

1. Поняття прибутку підприємства
2. Які існують види рентабельності?
3. Формула визначення рентабельності виробництва.
4. Формула визначення рентабельності продукції.
5. Що таке чистий прибуток?

